

Natuurtoets Laarman's erf

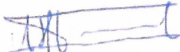
Toetsing wet- en regelgeving van natuur

Definitief

Grontmij Nederland B.V.
Zwolle, 18 september 2013

Verantwoording

Titel : Natuurtoets Laarman's erf
Subtitel : Toetsing wet- en regelgeving van natuur
Projectnummer : 325132
Referentienummer : GM-0112114
Revisie : D1
Datum : 18 september 2013

Auteur(s) : A.M. Poelmans
E-mail adres : Arjen.poelmans@grontmij.nl
Gecontroleerd door : Mr. A.H. Tuitert
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : H.J. Jansen Msc
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Noordzeelaan 50
8017 JW Zwolle
Postbus 1364
8001 BJ Zwolle
T +31 38 499 16 00
F +31 38 422 76 97
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel.....	4
1.3	Het plangebied	4
2	Wet- en regelgeving voor de natuur	9
2.1	Inleiding.....	9
2.2	Natuurbeschermingswet	9
2.3	Flora- en faunawet	9
3	Inventarisatie natuurwaarden.....	12
3.1	Inventarisatie beschikbare gegevens	12
3.2	Onderzoeksresultaten	12
3.2.1	Planten	12
3.2.2	Insecten.....	13
3.2.3	Vissen en amfibieën.....	13
3.2.4	Reptielen	13
3.2.5	Vogels	13
3.2.6	Zoogdieren.....	17
3.3	Wettelijk beschermde gebieden.....	18
3.4	Beleidsmatige beschermde natuurgebieden	19
4	Conclusie	21
1.1	Inleiding.....	21
1.2	Toetsing Natuurbeschermingswet	21
1.3	Toetsing Ecologische Hoofdstructuur	21
1.4	Weidevogelbeheer- en Ganzengebieden	21
1.5	Toetsing Flora en Faunawet	22
5	Hoofdstuk bronnen.....	24

Bijlage 1: Overzicht aanvullende veldonderzoeken

Bijlage 2: Overzicht steenuil territoriums

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De natuur in Nederland wordt beschermd vanuit twee invalshoeken: bescherming van gebieden en bescherming van soorten. De gebiedsbescherming is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) en de Omgevingsvisie (onder andere Ecologische Hoofdstructuur (EHS), weidevogel- en ganzenbeschermingsgebieden). De soortbescherming is geregeld door middel van de Flora- en faunawet.

De verschillende natuurwetgevingen in Nederland hebben als belangrijkste component het zorgplichtbeginsel, dat van elke initiatiefnemer verlangt dat hij zich vooraf op de hoogte stelt van eventuele schadelijke effecten op voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Voor de uitvoering van het plan is het nodig om het bestemmingsplan aan te passen. Om negatieve effecten op de natuur te voorkomen en kansen voor de natuur te benutten, heeft de familie Tielbeke aan Grontmij opdracht verleend om een natuurtoets uit te voeren voor het plangebied Laarman's erf.

1.2 Doel

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het plangebied Laarman's erf en de directe omgeving te verwachten zijn c.q. zijn aangetroffen. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke beschermde dier- en plantensoorten komen mogelijk voor in het plangebied en in de directe omgeving hiervan?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde dier- en plantensoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde dier- en plantensoorten?

1.3 Het plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Pollenweg 4 te Luttenberg in de gemeente Raalte (zie figuur 1.1). Het betreft een agrarisch erf met bebouwing (schuren en bestaande woning). Het hele gebied is omsloten door agrarische percelen. Het plangebied wordt ontsloten door een oprit die aansluit op de Pollenweg.

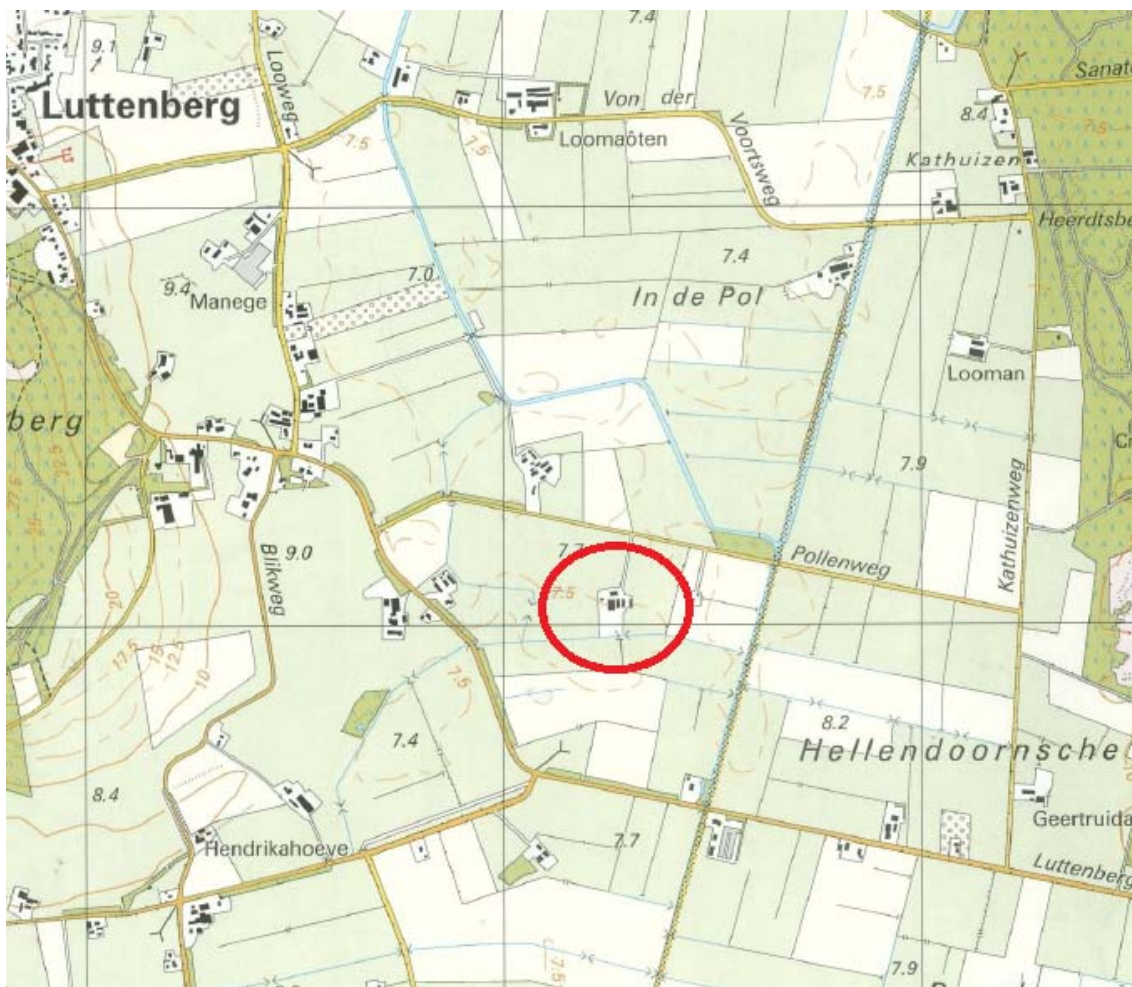

Figuur 1.1 Het plangebied

Landschap rondom het projectgebied

Het landschap rondom het plangebied is een open jong ontginningslandschap op een dekzandlaagte tussen de stuwwallen van Luttenberg en Hellendoorn met een afwisseling van weiden, akkers, opgaande groenelementen en verspreid liggende erven. Openheid en het agrarische karakter zijn de belangrijkste kenmerken van het gebied.

De verkaveling van de jonge ontginningen is meestal rechtlijnig, vaak met scherpe en niet haakse hoeken. Ook de wegenstructuur heeft deze kenmerken. Ten opzichte van de oudere ontginningen is het maaiveld relatief vlak. Waterlopen zijn smaller en fijner vertakt, doordat ze de bovenloop vormen van de bredere waterlopen die meer naar het westen voorkomen. De bebouwingsdichtheid is gelijk of iets lager dan in het landschap van de oude ontginningen. Wegen zijn veelal beplant met rijen bomen van soorten als berk en eik. Verspreid in het gebied komen veel kleine solitaire bosjes voor.

Figuur 1.2 Plangebied op TOP kaart

Ontwikkeling Laarman's erf

Het bedrijf Laarman's Erf is voornemens aan de Pollenweg 4 te Luttenberg, op de plaats van agrarische gebouwen, zes verblijfsrecreatieve woningen (met twee appartementen per woning) en één groepsverblijf, bedrijfswoning en ondersteunde voorzieningen te realiseren.

Deze voorzieningen zullen dienen voor toeristisch-recreatief gebruik. Voor Laarman's Erf is een inrichtingsschets opgesteld (zie figuur 1.3). De inrichtingsschets geeft een beeld op welke wijze het erf wordt ingericht rekening houdend met de ruimtelijke kwaliteiten.

Bij de ontwikkeling van het plan voor Laarman's Erf wordt uitgegaan van de bestaande landschappelijk kenmerken. Op basis daarvan is gekozen voor een kleinschalige recreatieve invulling die passend is in het bestaande landschap, aansluit bij structuur van het oorspronkelijke erf en zoveel mogelijk versterkend is ten aanzien van bestaande landschappelijke kenmerken. Daarnaast wordt ingestoken op het versterken van het landschappelijk raamwerk en het natte karakter in het gebied, typerend en uitgangspunt voor ontwikkelingen op de dekzandlaagtes.

Voor het realiseren van deze ontwikkeling zullen de bestaande gebouwen (schuren) met uitzondering van het woonhuis worden gesloopt. Het gaat om voormalige agrarische bebouwing. De te slopen bebouwing is op kaart aangegeven (schuren 2 t/m 5, zie figuur 1.4).

Figuur 1.3 Landschappelijk ontwerp Laarman's Erf

Figuur 1.4 Te slopen schuren

Foto 1: Schuur (2)

Foto 2: Schuur (3)

Foto 3: Schuur (4)

Foto 4: Schuur (5)

Foto 5: Bosje (6)

Foto 6: Opslagterrein/Achtererf (7)

2 Wet- en regelgeving voor de natuur

2.1 Inleiding

De natuurbeschermingswetgeving in Nederland valt uiteen in gebiedsbescherming en in soortenbescherming.

Gebiedsbeschermende wetgeving voorziet in bescherming van aangewezen natuurgebieden en wordt geregeld in de nieuwe gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Deze wet ziet toe op bescherming van soorten planten en dieren zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden. Daarnaast zijn er ook beleidsmatig beschermde gebieden en soorten.

2.2 Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden en heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn verboden. Ook activiteiten buiten de beschermde gebieden kunnen verboden zijn, indien deze negatieve effecten veroorzaken (externe werking). Bij negatieve effecten is het nodig een vergunning aan te vragen op basis van een verslechterings- en verstoringsstoets. Het uitvoeren van een passende beoordeling (uitgebreide effectenstudie, alternatievenonderzoek en onderbouwing dwingende redenen van groot openbaar belang) is noodzakelijk wanneer de negatieve effecten (mogelijk) significant zijn.

Natura 2000

De Natura 2000-gebieden bestaan uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. De Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen voor de bescherming van bepaalde vogelsoorten (kwalificerende soorten). Kwalificerende soorten zijn soorten waarvan geregeld meer dan 1% van de biogeografische populatie in het gebied verblijft of waarvoor het gebied tot de vijf belangrijkste gebieden in Nederland behoort. De Habitatrichtlijngebieden zijn aangemeld voor het beschermen van habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Samen vormen deze gebieden het Europese Natura 2000-netwerk.

Beschermde Natuurmonument

Voor Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermde Natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij hiervoor een vergunning is verkregen. Het beschermingsregime van de gebieden die nu binnen Natura 2000-gebieden liggen, treedt terug. De natuurwaarden waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura 2000-gebied.

2.3 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht, deze is gericht op de duurzame instandhouding van soorten. De Flora- en faunawet vervangt onder andere de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet. In deze nieuwe wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermt. Daarnaast is een beperkt aantal plantensoorten en ongewervelden beschermt. Voor soorten die vallen onder de bescherming van de wet gelden de volgende verbodsbepalingen met betrekking tot werkzaamheden in het buitengebied:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13

Het is niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben

Vrijstelling en ontheffing

Conform artikel 75 is het mogelijk om in bepaalde gevallen ontheffing of vrijstelling te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikelen 8 t/m 12. Sinds het vrijstellingsbesluit van 23 februari 2005 kent de Flora en faunawet drie beschermingsniveaus, veelal aangeduid met tabel 1, tabel 2 en tabel 3.

tabel 1	Algemene soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen, onderhoud en beheer geldt een vrijstelling. Er hoeft voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden.
tabel 2	Overige soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort).
tabel 3	Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMVB	Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt ten aanzien van deze soorten dat er altijd een ontheffing moet worden aangevraagd waarvoor een uitgebreide toets geldt. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets: 1) er is sprake van een bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor beheer en onderhoud is wel vrijstelling mogelijk indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.
	Vogels	Vogels vormen een aparte categorie. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode. Voor het verstoren van nesten wordt over het algemeen geen ontheffing verleend. Buiten de broedperiode betreft bescherming van vogels vooral de vaste verblijfplaatsen van standvogels als

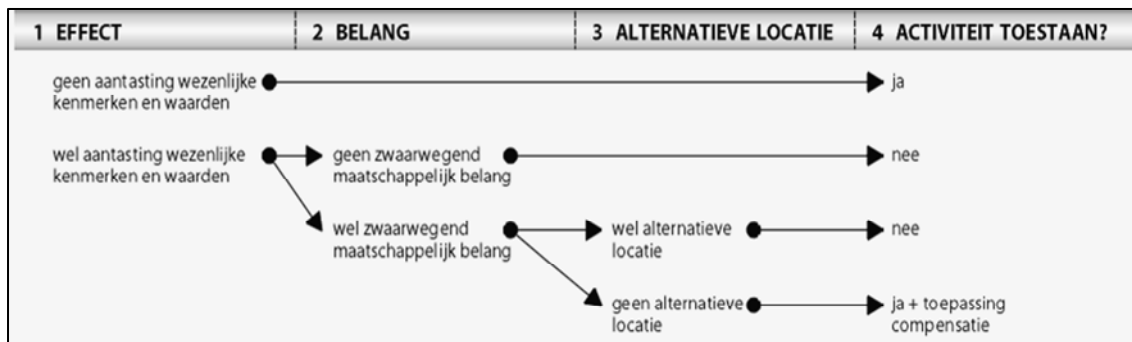
uilen en spechten. Die zijn jaarrond beschermd. Een ontheftingsaanvraag voor het aantasten van deze verblijfplaatsen zal getoetst worden aan de zware toets (als bij tabel 3).

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie wordt aangegeven hoe om te gaan met onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzen- en weidevogelbeschermingsgebied. Hieronder worden deze gebieden verder beschreven.

Ecologische Hoofdstructuur

De EHS bestaat in Overijssel uit bestaande natuurgebieden, nieuwe natuurgebieden, (zoekgebied) beheersgebieden en ecologische verbindingzones die belangrijke gebieden met elkaar verbinden. Binnen of nabij de EHS geldt in principe de “nee, tenzij” –benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In het onderstaande schema is dit stapsgewijs weergegeven (figuur 2).

Figuur 2: het "Nee, tenzij"-principe van het compensatiebeginsel

Weidevogel- en ganzengebied

De provincie Overijssel neemt een bijzondere verantwoordelijkheid voor een aantal weidevogel- en ganzengebieden buiten de EHS. Hierop is toegespitst beleid van toepassing, dat inhoudt dat doorsnijding, aantasting van rust en openheid, verlaging van het waterpeil en verstoring niet is toegestaan.

3 Inventarisatie natuurwaarden

3.1 Inventarisatie beschikbare gegevens

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek heeft als doel een overzicht te geven van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde flora en fauna in het plangebied en omgeving. Hierbij is gebruik gemaakt van diverse ecologische (werk)atlassen en websites.

Er is alleen onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van soorten beschermd in de beschermingsregimes tabel 2, tabel 3 van de AMvB Flora- en faunawet en de vogelsoorten van de beschermingscategorieën 1 t/m 4. Dit betreft de vogelsoorten waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen het gehele jaar door beschermd zijn.

De volgende bronnen zijn geraadpleegd:

- Ecologische atlassen.
 - Atlas van de Nederlandse broedvogels (SOVON, 2002).
 - De Dagvlinders van Nederland (Bos et al., 2006).
 - Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie" (Lim-pens, et al. 1997).
 - Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen (De Nie 1996)
- Website RAVON (www.ravon.nl) voor verspreidingskaarten amfibieën, reptielen en vissen.
- Website Zoogdierenvereniging (www.zoogdierenvereniging.nl); zoogdierenatlas overijssel.
- Website Waarneming.nl (www.waarneming.nl).

Oriënterend veldonderzoek

Tijdens het oriënterend veldonderzoek is Laarman's erf op 2 november 2012 bezocht. Dit veld-onderzoek is uitgevoerd door de bevoegde ecooloog Arjen Poelmans. Er is onderzoek uitge-voerd naar habitats van soorten beschermd in de beschermingsregimes tabel 2, tabel 3 en de vogelsoorten van de beschermingscategorieën 1 tot en met 4 (vogelsoorten waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen het gehele jaar door beschermd zijn). In de periode maart tot en met augustus 2013 zijn verschillende aanvullende veldonderzoeken uitgevoerd naar steenuil, kerk-uil, huismus, vleermuizen en steenmarter. Voor een overzicht van de onderzoeken zie bijlage 1.

3.2 Onderzoekresultaten

3.2.1 *Planten*

Bronnenonderzoek

Op basis van de literatuur zijn geen beschermde soorten te verwachten.

Oriënterend veldonderzoek

De begroeiing rondom het erf bestaat uit (intensief) beheerd grasland en opgaande beplanting (wilgen) in een droge greppel. Op het erf bestaat de begroeiing uit solitaire bomen en een bo-mengroep met onderbegroeiing. Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde plantensoor-ten waargenomen. Gezien het intensief gebruik en beheer van het plangebied, worden deze ook niet verwacht.

3.2.2 *Insecten*

Bronnenonderzoek

Vanuit de beschikbare literatuur zijn geen aanwijzingen dat insecten beschermd in tabel 2 of 3 van de AMvB Flora- en faunawet kunnen voorkomen in het kilometerhok waarin zich het plangebied bevindt.

Oriënterend veldonderzoek

Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde insecten waargenomen. Het tijdstip was ook ongeschikt voor het doen van waarnemingen van de meeste insectensoorten. Beschermde insecten (dagvlinders, libellen, mieren, kevers) zijn in het plangebied niet te verwachten. Het habitat voor een groot deel van de beschermde insecten betreft bos, -heide, moeras- en veengebieden, en dat ontbreekt in het plangebied.

3.2.3 *Vissen en amfibieën*

Bronnenonderzoek

Er zijn in de literatuur geen gegevens van beschermde vissen gevonden (RAVON (2010)). Het voorkomen van beschermde amfibieën heeft betrekking op algemene soorten van tabel 1 Flora- en faunawet (bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad).

Oriënterend veldonderzoek

Er ligt in het plangebied een watergang en enkele sloten welke geschikt zijn voor amfibieën en vissen. In het veld zijn geen vissen of amfibieën aangetroffen. De vissen en amfibieën welke mogelijk in de watergang en sloten voorkomen zullen alleen algemene soorten zijn.

3.2.4 *Reptielen*

Bronnenonderzoek

Vanuit de beschikbare literatuur (RAVON) zijn geen aanwijzingen dat reptielen (ringslang en levendbarende hagedis) voorkomen ter plaatse van het plangebied.

Oriënterend veldonderzoek

Op het terrein is geen geschikt habitat aanwezig voor reptielen als schraal grasland, broeihopen, stapels stenen of houtblokken. Ook zijn er tijdens de aanvullende veldonderzoeken geen reptielen aangetroffen op het terrein. Het voorkomen van reptielen op het terrein is niet aanneemelijk.

3.2.5 *Vogels*

Bronnenonderzoek

Jaarrond beschermd

Op basis van gegevens van waarneming.nl zijn in de afgelopen vijf jaar (2007–2012) de volgende jaarrond beschermde soorten (beschermingscategorieën 1 t/m 4) waargenomen in de omgeving van het plangebied; buizerd, havik, huismus, kerkuil, slechtvalk, sperwer, steenuil en zwarte wouw.

Niet jaarrond beschermd

Op basis van gegevens van waarneming.nl zijn in de afgelopen vijf jaar (2007–2012) de volgende niet jaarrond beschermde soorten waargenomen in de omgeving van het plangebied; blauwe reiger, boerenwaluw, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, grote bonte specht, huiswaluw, ijsvogel, koolmees, raaf, spreeuw, tapuit, torenvalk en zwarte kraai.

Tijdens de aanvullende veldonderzoeken zijn op de percelen rondom het erf de volgende weidevogels waargenomen; grutto, tureluur en scholekster.

Oriënterend veldonderzoek

Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat in het plangebied vogelsoorten voorkomen die beschermd zijn in de beschermingscategorieën 1 t/m 4. Het betreft de Steenuil, Kerkuil en Huismus. De aanwezigheid van nesten van de Boerenwaluw vallen onder niet jaarrond beschermingscategorie 5.

Steenuil

Tijdens het oriënterend veldonderzoek zijn in schuur (2) braakballen gevonden van de steenuil. Een deel van de braakballen was nog vers (een aantal dagen oud) wat duidt op een actief gebruik van de schuur als rust en verblijfplaats. Het achtererf is door een afwisseling van ruigte, overhoekjes en takkenbossen een geschikt foerageergebied voor de Steenuil.

Op het erf is tijdens het oriënterend veldonderzoek een zichtwaarneming gedaan van steenuil in het bosje.

Foto 7: braakballen steenuil

Foto 8: achtererf, jachtterrein van de steenuil

Aanvullend steenuilonderzoek

Conform de soortenstandaard steenuil (Dienst Regelingen) zijn er drie aanvullende veldonderzoeken uitgevoerd in de periode 15 februari t/m 15 april (2013). De veldonderzoeken hebben plaatsgevonden in de avondschemer, minimaal half uur na zonsondergang. Daarnaast zijn er in

mei en juni verschillende veldonderzoeken in de vroege ochtend en avondschemer uitgevoerd gericht op het zoeken naar een nestplaats. Voor een overzicht van de uitgevoerde veldonderzoeken zie bijlage 1.

Tijdens de bezoeken is niet alleen het plangebied onderzocht maar ook de ruime omgeving (4 km x 5 km) van het plangebied. De inventarisatie is uitgevoerd volgens de methode van STONE (Steenuiloverleg Nederland). Daarbij wordt ongeveer om de 250 meter tien keer de territoriumroep van de steenuil ten gehore gebracht van een geluidsdrager. Vervolgens wordt een minuut geluisterd of er gereageerd wordt door steenuilen. Indien geen reactie volgt wordt de procedure nog twee keer herhaald. Het gebied is met de auto bezocht, waarbij ongeveer om de 250 m de territoriumroep van de steenuil is afgespeeld volgens de hierboven beschreven procedure. Alle waarnemingen zijn op kaart weergegeven. Na afloop van de inventarisatieronden zijn de waarnemingen geclusterd tot territoria.

Resultaat en conclusie

Tijdens de drie gerichte inventarisatie ronden in maart/april is tijdens elke ronde een roepend steenuil mannetje waargenomen op het erf. Op basis van de waarneming van een roepend mannetje op het erf op meerdere data in de geschikte periode binnen de datumgrens wordt dit aangemerkt als een territorium (BMP richtlijn SOVON).

In de omgeving van het erf zijn in totaal zeven territoria van steenuil vastgesteld (bijlage 2).

Tijdens een gericht veldonderzoek op 8 april naar nestplaats is een zichtwaarneming gedaan van een steenuil in schuur 4. Er zijn toen geen sporen aangetroffen die wijzen op een nestlocatie. Ook zijn er geen (verse) braakballen gevonden.

Tijdens de verschillende gerichte veldonderzoeken die na 17 april zijn uitgevoerd is er geen steenuil meer waargenomen op het erf. Ook zijn er geen sporen gevonden die wijzen op een nestplaats of op een vaste rust- of verblijfplaats.

Samenvattend

Er is vastgesteld dat op het erf (in de schuren) geen nestplaats aanwezig is en dat de locatie waarschijnlijk tijdelijk is gebruikt door een solitair mannetje in de baltsperiode. Mogelijk heeft de vogel de locatie verlaten door het uitblijven van een vrouwtje. De vogel gebruikte toen de schuren mogelijk als rust en verblijfplaats er zijn geen aanwijzingen dat de schuren worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats mede door het ontbreken van waarnemingen en sporen naar 17 april 2013. De schuren worden niet gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats en door het ontbreken van een nest is er geen sprake van een jaarrond beschermde nestplaats van de steenuil.

Kerkuil

In schuur 3 zijn tijdens het oriënterend veldonderzoek een aantal verse braakballen en een aantal veren gevonden van de kerkuil. Er is geen zichtwaarneming gedaan. Deze vondsten geven aan dat de schuur gebruikt wordt als rust- en verblijfplaats.

Foto 9 en 10: braakballen afkomstig van Kerkuil

Aanvullend kerkuilonderzoek

Conform de soortenstandaard kerkuil (Dienst Regelingen) zijn er drie veldonderzoeken (gecombineerd met steenuil) uitgevoerd in de periode 15 februari t/m 15 oktober. De veldonderzoeken hebben plaatsgevonden in de avondschemer, minimaal half uur na zonsondergang. Daarnaast zijn er in mei en juni twee veldonderzoeken uitgevoerd in de ochtend gericht op het zoeken naar een nestplaats. Voor een overzicht van de uitgevoerde aanvullende veldonderzoeken zie bijlage 1.

Resultaten en conclusie

Met uitzondering van de veldonderzoeken op 27 juni en op 13 augustus is er geen kerkuil of sporen die wijzen op aanwezigheid van kerkuil aangetroffen op het erf. Tijdens het bezoek van 27 juni vloog een kerkuil uit schuur 4 en is jagend in de omgeving waargenomen. Op 13 augustus vlogen twee kerkuilen uit schuur 4. Tevens zijn hier een aantal verse braakballen aangetroffen. In schuur 4 is geen nest of sporen die hierop wijzen aangetroffen. Ook in de andere schuren zijn geen sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een nest.

Ondanks dat er geen nest is aangetroffen zijn de schuren wel geschikt als voortplantingsplaats en/of vaste rust en verblijfplaats. Als gevolg van de sloop van de schuren zal een overtreding ontstaan met artikel 11, omdat verblijfplaats en bijbehorende leefgebied jaarrond beschermd zijn. Dat betekent dat in dat geval ontheffing moet worden aangevraagd. Bij de sloop van de schuren gaat de voortplantingsplaats en/of rust- en verblijfplaats van de kerkuil verloren. Door het (vooraf) nemen van passende mitigerende maatregelen kunnen negatieve effecten worden uitgesloten. Deze maatregelen moeten ervoor zorgen dat de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en/of vaste rust- en verblijfplaatsen op elk moment behouden blijft. Hierbij moet, naast het eigenlijke nest, ook rekening gehouden worden met geschikt gebied om te foerageren en voldoende dekking voor schuilmogelijkheden. Het verwachte succes van de maatregel moet zeker of met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vooraf vaststaan. Ook moet de maatregel al aanwezig zijn en functioneren voordat de werkzaamheden plaats gaan vinden. De te nemen maatregelen moeten op hun effect worden gecontroleerd (gemonitord).

Huismus

In de erfafscheiding van klimop (*Hedra helix*) zijn tijdens het oriënterend veldonderzoek een aantal huismussen waargenomen (alleen gehoord). Er is niet vastgesteld of de huismussen gebruik maken van de gebouwen als vast- rust of verblijfsplaats.

Aanvullend huismusonderzoek

Voor de huismus zijn de periode 10 maart t/m 20 juni twee veldonderzoeken uitgevoerd conform de soortenstandaard huismus (Dienst Regelingen). De bezoeken hebben in de vroege ochtend plaatsgevonden. Hierbij is gelet op zingende mannetjes en nestindicatieve waarneming (aanvoer nestmateriaal, voedselvlucht, bedelende jongen). Tijdens beide bezoeken is een paartje huismus aangetroffen in de nok van de schuur 4. Hier is zowel een zingend mannetje als wel een vrouwtje met voer waargenomen.

Resultaten en conclusie

Op basis van de veldonderzoeken is er één nest van huismus vastgesteld op het erf. Als gevolg van de sloop van de schuur zal een overtreding ontstaan met artikel 11, omdat verblijfplaatsen en bijbehorend leefgebied jaarrond zijn beschermd. Dat betekent dat in dat geval ontheffing moet worden aangevraagd. Bij het slopen van de schuur gaat de functionele leefomgeving van de huismus verloren. Door het (vooraf) nemen van passende maatregelen kunnen negatieve effecten worden uitgesloten. Deze maatregelen moeten leiden tot behouden van de ecologische functionaliteit van het gebied voor de huismus. De maatregelen kunnen gericht zijn op het behoud van de kwaliteit van het object of gebied maar ook op de kwantiteit. Het verwachte succes van de maatregel moet zeker of met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vooraf vaststaan. Ook moet de maatregel al aanwezig zijn en functioneren voordat de werkzaamheden plaats gaan vinden. De te nemen maatregelen moeten op hun effect worden gecontroleerd (gemonitord).

Boerenzwaluw

In schuur 2 en schuur 5 is tijdens het oriënterend veldonderzoek een nest van een boerenzwaluw aangetroffen. Beide nesten waren toen niet in gebruik omdat de boerenzwaluw overwintert in tropische overwinteringgebieden (Centraal- en West-Afrika). De aanwezigheid van uitwerpselen onder de nesten geeft aan dat de zwaluwen mogelijk in het seizoen (april -september) 2011 aanwezig zijn geweest in de schuur. Tijdens de aanvullende veldonderzoeken in 2013 zijn in schuur 2 twee bewoonde nesten van boerenzwaluw aangetroffen.

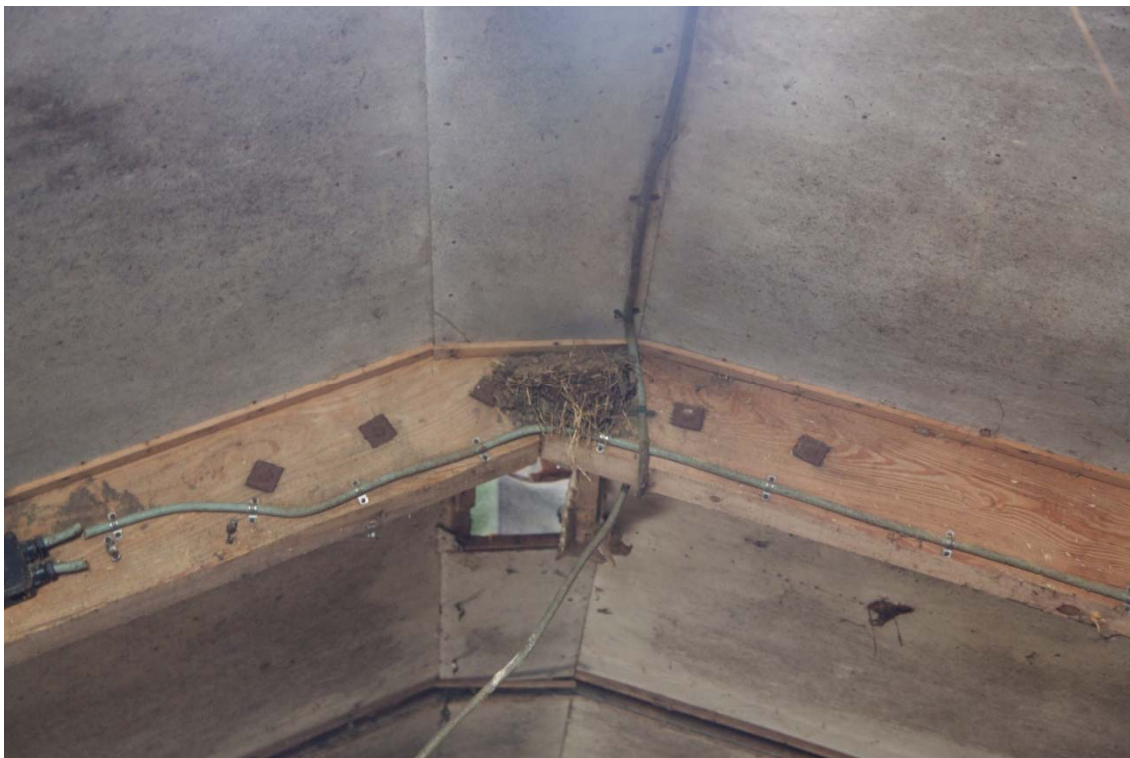

Foto 11: nest boerenzwaluw (2011)

Overige soorten

Tijdens het aanvullend veldonderzoek zijn de volgende soorten als broedvogel waargenomen op het erf; ringmus, holenduif, vink, koolmees, grasmus, witte kwikstaart en zanglijster.

3.2.6 Zoogdieren

Bronnenonderzoek

Op basis van beschikbare literatuur (zoogdierenatlas.nl, periode 2002 - 2012) komt de gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis, steenmarter en das voor in het uurhok waarin het plangebied ligt. De gewone dwergvleermuis en steenmarter zijn een uitgesproken bewoner van gebouwen. Het is zodoende niet uit te sluiten dat deze soorten voorkomen in het plangebied. De overige soorten zijn geen gebouwbewoner of er ontbreken geschikte omstandigheden voor verblijfplaatsen.

Oriënterend veldonderzoek

In het plangebied zijn tijdens het veldonderzoek geen beschermde zoogdieren waargenomen. Wel zijn algemene soorten als mol en haas waargenomen. Tevens zullen er verschillende soorten muizen in het gebied voorkomen. De gebouwen (o.a. de schuren) kunnen geschikt zijn voor vleermuizen als verblijfplaats. In de schuren zijn diverse potentiële invlieggaten en verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Dit bestaan uit gaten in de muur, ruimtes tussen dakplaat en dak en andere ruimtes in de schuur. Kraamkolonies zijn uit te sluiten vanwege klimatologische omstandigheden. De dakplaten warmen snel op en dieren kunnen niet dieper (in een spouw) wegkruipen.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zichtwaarneming gedaan van vleermuizen, ook zijn er geen vleermuiskeutels gevonden. In de bestaande bomen op het erf zijn geen holtes gevonden die kunnen dienen als verblijfsplaats.

De schuren bieden een mogelijk verblijfsplaats voor steenmarter. In de schuren zijn verschillende ruimtes aanwezig die kunnen dienen als schuilplaats. Tijdens het veldonderzoek zijn geen sporen (uitwerpselen, voedselvoorraden) aangetroffen.

Aanvullend vleermuisonderzoek

Het onderzoek is gericht op de inventarisatie van vaste rust- en verblijfplaatsen en/of het gebruik van het plangebied (gebouwen en bomen) door vleermuizen. Het onderzoek bestaat uit twee bezoeken in de periode mei – juni en augustus, conform het vleermuisprotocol 2013 (Netwerk Groene Bureaus). Het onderzoek is gericht op mannetjes van de gewone of ruige dwergvleermuis. Kraamkolonies zijn uit te sluiten vanwege de klimatologische omstandigheden. De veldonderzoeken zijn uitgevoerd op 12 juni en 13 augustus.

Resultaten en conclusie

Op beide avonden is in schuur 4 een jagende gewone dwergvleermuis waargenomen (13 augustus, 2 ex.) en op 12 juni is op het achtererf een ruige dwergvleermuis waargenomen. Het erf en de verschillende gebouwen bieden voor vleermuizen wel de mogelijkheid om te foerageren, maar verblijfsplaatsen zijn er bijna niet. De structuur van de gebouwen is zodanig, dat er weinig wegkruipmogelijkheden zijn die voor vleermuizen echt interessant zijn. De ruige dwergvleermuis komt zeer waarschijnlijk van elders omdat deze op een later tijdstip op de avond is waargenomen.

De gebouwen (schuren en bestaande woning) bieden geen vaste rust- en verblijfsplaats voor vleermuizen. De waargenomen vleermuizen komen van elders. De voorgenomen maatregelen hebben geen negatief effect op vleermuizen. Er is tevens voldoende foerageergebied aanwezig in de directe omgeving van de schuren.

Aanvullend steenmarteronderzoek

Tijdens de ochtendbezoeken is gekeken naar sporen (onder andere latrines) die wijzen op aanwezigheid van steenmarter in de schuren.

Resultaten en conclusie

In de schuren zijn geen sporen steenmarter aangetroffen, wel zijn er sporen (uitwerpselen, kapotte eierschalen) van de bunzing aangetroffen in schuur 2. Op 27 juni is een zichtwaarneming van een bunzing verricht in schuur 2, deze zat achter een dakschot. De bunzing is een soort van tabel 1 Ff-wet. Hiervoor hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

3.3 Wettelijk beschermde gebieden

Natura-2000

Er is geen Natura-2000 gebied in de buurt van het plangebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied ligt meer dan drie kilometer van het plangebied.

Tabel 3.1: Samenvatting toetsing Natuurbeschermingswet

Natura 2000 gebied/ BNM	Afstand tot plan- gebied	Vervolg procedure
Sallandse Heuvelrug (niet vastgesteld)	5500 m	Geen
Wierdense Veld	9000 m	Geen
Boetelerveld	6000 m	Geen
Stekkenkamp	13000 m	Geen

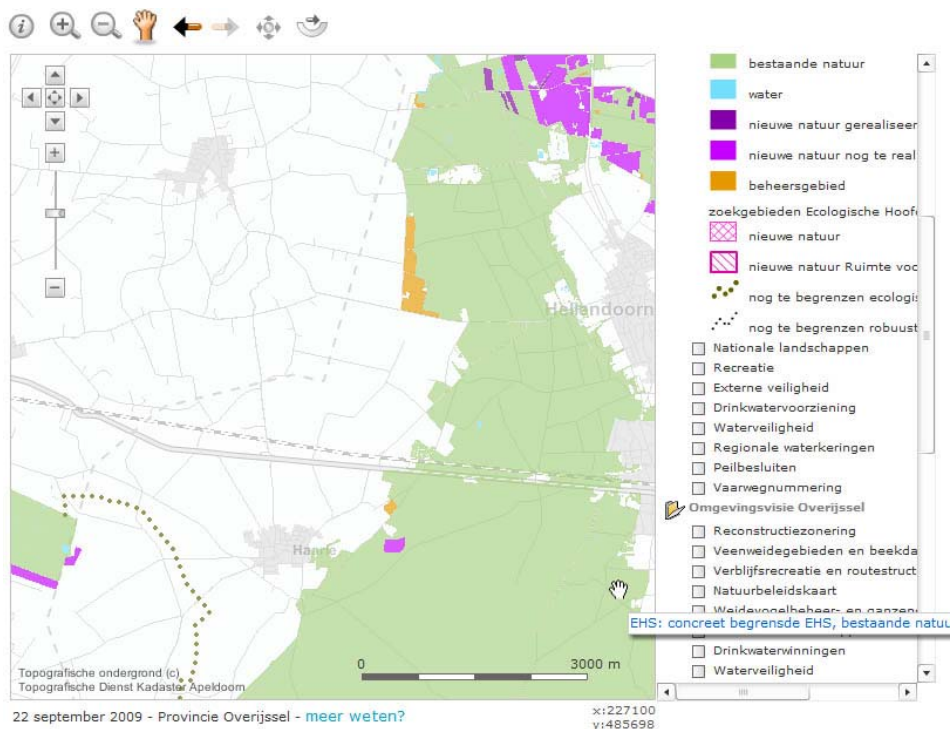
Beschermde natuurmonumenten

Er zijn geen Beschermde natuurmonumenten in buurt van het plangebied. De dichtstbijzijnde Beschermde natuurmonumenten ligt meer dan drie kilometer van het plangebied.

3.4 Beleidsmatige beschermde natuurgebieden

Ecologische Hoofdstructuur

De EHS is een netwerk van met elkaar samenhangende natuurgebieden met belangrijke (in-ter)nationale betekenis. Het plangebied ligt niet in of in de directe omgeving van gebieden die zijn aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als EHS ligt tenminste één kilometer ten oosten van het plangebied (Hellendoornse berg en Eelerberg).

Figuur 3.1 Ecologische Hoofdstructuur (omgevingsvisie provincie Overijssel jaartal 2009)

Weidevogelbeheer- en Ganzengebieden

Het plangebied grenst aan een Weidevogelbeheergebied en ligt in een Ganzengebied (Omgevingsvisie Overijssel jaartal 2009).

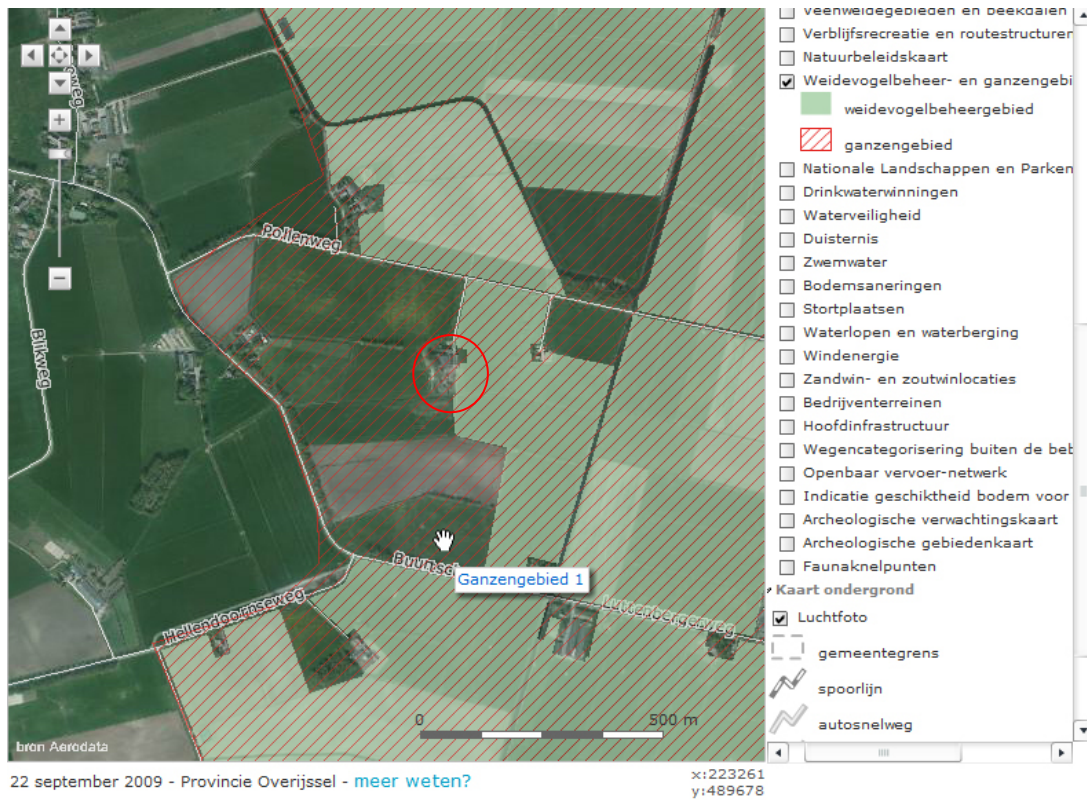

Fig. 3.2 Weidevogelbeheergebied- en ganzengebieden (omgevingsvisie provincie Overijssel jaartal 2009)

4 Conclusie

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de effecten van de geplande werkzaamheden op deze natuurwaarden uitgewerkt. Negatieve effecten kunnen in algemene zin bestaan uit:

- vernietiging van standplaats, leefgebied of vaste verblijfplaatsen;
- verstoring: als gevolg van uitvoeringswerkzaamheden of gebruik (bv toename geluid, licht, beweging).

1.2 Toetsing Natuurbeschermingswet

Natura-2000

Er is geen Natura 2000 gebied in de buurt van het plangebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000 ligt meer dan drie kilometer van het plangebied.

Op basis van de aard van de plannen, de afstand en de barrièrewerking van de tussenliggende infrastructuur, watergangen en bebouwing kunnen effecten op Natura 2000 gebied worden uitgesloten.

Beschermde natuurmonumenten

Er zijn geen Beschermde natuurmonumenten in buurt van het plangebied. De dichtstbijzijnde Beschermde natuurmonumenten ligt meer dan drie kilometer van het plangebied.

Compensatie of een vergunning voor aantasting of verstoring van beschermde gebieden is niet aan de orde.

Tabel 4.1: Samenvatting toetsing Natuurbeschermingswet

Natura 2000 gebied/ BNM	Afstand tot plan- gebied	Vervolg procedure
Sallandse Heuvelrug (niet vastgesteld)	5500 m	Geen
Wierdense Veld	9000 m	Geen
Boetelerveld	6000 m	Geen
Stekkenkamp	13000 m	Geen

1.3 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

De dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als EHS ligt ten minste één kilometer ten oosten van het plangebied (Hellendoornse berg en Ellerberg). Fysieke aantasting en verstoring op de EHS als gevolg van de planontwikkeling zijn niet aannemelijk. Het betreft een kleinschalige ontwikkeling op grote afstand van de EHS. In dit kader treedt er ook geen negatief effect op en hoeft er geen vervolgpcedure in gang gezet te worden.

1.4 Weidevogelbeheer- en Ganzengebieden

Het plangebied ligt in een Weidevogelbeheer- en Ganzengebied. In de huidige situatie zullen ganzen en weidevogels zich, als gevolg van bestaande menselijke activiteiten, reeds op ruime afstand van het plangebied ophouden.

De nieuwe bebouwing is relatief beperkt en sluit aan bij de huidige bebouwing. Nieuwe bomen op de erfgrans kunnen dienen als uitkijkpost voor kraaiachtige en roofvogels, met een mogelijk negatief effect op de weidevogels. Er is echter reeds een bestaand bosje aanwezig die behouden blijft, zodat dit niet als een wezenlijke verandering is aan te merken. Veranderingen in de grondwaterstand van de omliggende percelen zullen door deze ontwikkeling niet optreden om-

dat de nieuwe bebouwingen ook voldoende droogleggen zullen moeten hebben, vergelijkbaar met de bestaande bebouwingen.

Omdat de nieuwe ontwikkeling op het bestaande erf plaats vindt zal er geen ruimtelijke verandering op de omgeving optreden, waardoor er geen verandering optreedt van de bestaande effectafstanden op ganzen en weidevogels. In dit kader treedt er ook geen negatief effect op en hoeft er geen vervolgpcedure in gang gezet te worden.

1.5 Toetsing Flora en Faunawet

Uit het voorliggende hoofdstuk blijkt dat vogels en zoogdieren binnen het plangebied kunnen voorkomen, die beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3 Ff-wet). Daarnaast komen er algemene soorten voor die vallen onder beschermingsregime van Tabel 1 Ff-wet. Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke ingrepen een complete vrijstelling van Flora- en faunawet. Vanwege de zorgplicht (art. 2 Ff-wet) dient echter ook met deze soorten rekening gehouden te worden bij de uitvoering van de werkzaamheden.

Flora

Zoals uit hoofdstuk 3 blijkt, is het uit te sluiten dat beschermde planten van tabel 2 en 3 Flora- en faunawet een groeiplaats in het plangebied hebben.

Insecten en overige ongewervelden

Het is uit te sluiten dat beschermde ongewervelden van tabel 1, 2 en 3 Flora- en faunawet in het plangebied hun leefgebied hebben.

Vissen en amfibieën

Algemeen voorkomende vissoorten zijn niet beschermd en zwaar beschermde soorten zijn niet aangetroffen of te verwachten. Geschikt open water ontbreekt of wordt niet aangetast. Voor deze soortgroep is geen ontheffing nodig. Licht beschermde amfibieën (tabel 1 Ffwet) kunnen wel worden aangetroffen. Hiervoor geldt de zorgplicht. Een ontheffing is voor deze diergroep niet nodig. De watergang en sloten rond het plangebied worden niet aangetast.

Reptielen

Op het terrein is geen geschikt habitat aanwezig voor reptielen, zoals schraal grasland, broeihopen, stapels stenen of houtblokken. Ook zijn geen reptielen aangetroffen op het terrein. Het voorkomen van reptielen op het terrein is niet aannemelijk.

Vogels

Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet en ontheffing voor de ruimtelijke ingreep is voor deze soorten niet mogelijk. Uit hoofdstuk 3 blijkt dat de gebouwen gebruikt worden als voortplantingslocatie en/of vaste rust- en verblijfplaats voor kerkuil, huismus en boerenwaluw. De kerkuil en huismus zijn jaarrond beschermd. De boerenwaluw maakt alleen in het broedseizoen van april t/m augustus gebruik van de gebouwen. Deze soort is alleen beschermd tijdens het broedseizoen.

Als gevolg van de geplande werkzaamheden zullen de volgende effecten optreden op de genoemde soorten:

- Vernietiging van het leefgebied en vaste verblijfplaats van kerkuil, huismus en boerenwaluw wat aan de orde is bij de sloop van de gebouwen 2 tot en met 5.
- Verstoring als gevolg van de geplande werkzaamheden, bij de uitvoer van werkzaamheden tijdens het broedseizoen is de kans aanwezig dat ook individuen worden gedood en eieren worden vernield.

Als gevolg van de sloop van de schuren zal een overtreding ontstaan met artikel 11, omdat verblijfplaatsen en bijbehorend leefgebied jaarrond zijn beschermd. Dat betekent dat in dat geval ontheffing moet worden aangevraagd. Bij het slopen van de schuren gaat de functionele leefomgeving van de kerkuil en huismus verloren. Door het (vooraf) nemen van passende maatregelen kunnen negatieve effecten worden uitgesloten.

Met betrekking tot de overige broedvogels moeten de verstorende werkzaamheden, zoals het slopen van de schuren of kappen van bomen, buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Het broedseizoen is per soort verschillend maar over het algemeen wordt de periode 15 maart tot 15 juli aangehouden. Mocht het noodzakelijk zijn om werkzaamheden (sloop van de schuren, kappen van bomen) binnen het broedseizoen uit te voeren dan wordt aangeraden om vooraf door een ter zake deskundige te laten controleren op broedende vogels. Mochten er broedende vogels worden aangetroffen dan mogen deze niet worden verstoord en dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

Mocht er in een later stadium nog een vaste verblijfplaats worden aangetroffen, dan zal hier een ontheffing voor moeten worden aangevraagd.

Zoogdieren

Algemene soorten

De licht beschermde soorten zoogdieren welke in het gebied voorkomen staan in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt de zorgplicht. De gebouwen hebben geen functie als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden.

5 Hoofdstuk bronnen

Belle, J. van, 2011. Effecten van uitbreiding en herinrichting camping Cnossen (Leekstermeer). A&W rapport 1526. Veenwouden.

Dienst Regeling Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, december 2011. Soortenstandaard huismus.

Dienst Regeling Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, december 2012. Soortenstandaard kerkuil.

Dienst Regeling Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, december 2012. Soortenstandaard steenuil.

Hut, R.M.G. van der, 2007. Ecologische toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van Meppel. Passende beoordeling Masterplan Nieuwveensche Landen en Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied. A&W rapport 919. Veenwouden.

Heikoop, J.E., 2005. Ecologische aspecten van de conceptstructuurvisie Zwartewaterland. A&W rapport 564. Veenwouden.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar de verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Geraadpleegde internetsites

www.kerkuil.com

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl (informatie over Natura2000 en EHS)

www.steenuil.nl

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl → www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1

Overzicht aanvullende veldonderzoeken

Bezoek	Datum	Temp (C)	Wind (richting en Bft)	Bewolking	Soort(en)	Opmerking
1	13-03-2013	18	ZW 2	1/8	steenuil/kerkuil	In de schemering de schuren bezocht
2	08-04-2013	7	O 3	3/8	steenuil/kerkuil	In de schemering de schuren bezocht
3	17-04-2013	-3	windstil	1/8	steenuil/kerkuil	Ivm slecht weersomstandigheden voorgaande week is deze telling na 15 april uitgevoerd
4	17-05-2013 (ochtend)	-	-	-	huismus/steenuil/kerkuil/steenmarter	Gezocht naar nestplaten (gecombineerd met huismus-onderzoek)
5	11-06-2013 (avond)	-	-	-	vleermuis/steenuil/kerkuil	Gezocht naar nestplaten (gecombineerd met vleermuis-onderzoek)
6	12-06-2013 (ochtend)	-	-	-	huismus/steenuil/kerkuil/steenmarter	Gezocht naar nestplaten (gecombineerd met huismus-onderzoek)
7	27-06-2013 (avond)	12	Var 2	8/8	steenuil/kerkuil	Gezocht naar nestplaatsen
8	13 augustus 2013	-	-	-	vleermuis/kerkuil	Gezocht naar nestplaats kerkuil

Tabel 1: Overzicht aanvullende veldonderzoeken

Bijlage 2

Overzicht steenuil territoriums

locatie bezoeken

- 17 april 2013 (temp 18c, zuidwest 2 bewolking 1/8)
- 8 april 2013 (temp 7 c, oost 3/4 bewolking 3/8)
- 13 maart 2013 (temp -3 c, windstil bewolking 1/8)
- ★ Telpunten (5 min, geluid afdraaien)

- vastgestelde territoria steenuil (conform BMP richtlijn SOVON)
- plangebied